

Abstract – Elements1993

Med udgangspunkt i virksomhedsteorien, som udformet af bl.a. A. N. Leontjev, eftersøges en mindste analyseenhed, et "element", i menneskets psykologi, som med den simplest mulige struktur kan rumme kompleksiteten i den virksomhed, som forbinder mennesket med sin omverden. Der søges altså en enkel, men ikke reduktionistisk model for den særligt menneskelige virksomhed. Det konkluderes, at modellen som minimum må forbinde fire instanser, nemlig det virksomme subjekt, genstanden for subjektets virksomhed, de redskaber i videste forstand, som formidler denne virksomhed, og endelig andre subjekter som en del af det menneskelige fællesskab. Alle seks parvise relationer har betydning for forståelse af det virksomme subjektets situation, ligesom de indirekte relationer via andre instanser. Som et minimum må også selve relationerne forstås som fordoblede i den forstand, at de dels rummer de umiddelbare interaktioner mellem instanserne, som de beskrives i sædvanlig funktionalistisk psykologi, dels rummer historiske bånd mellem instanserne som partikulære tingslige enheder med individuel historie. Et eksempel er vores ejendomsforhold til ting og vores tilknytning til andre mennesker. Der argumenteres for, at den særligt menneskelige virkelighed ikke kan forstås uden denne inddragelse af verdens historiske dybde. Denne historiske dybde er ikke blot subjekternes erindring og tolkning af det nuværende, men er en selvstændigt eksisterende realitet, som subjektet forholder sig til, og som giver ting og levende væsener mening og betydning ud over deres umiddelbare brugsværdi. En force ved en sådan model er bl.a., at den formår at forene den kognitive psykologis forståelse af begreber med personlighedspsykologiens forståelse af det menneskelige følelsesliv.

(JM, 2. oktober 2010)